

TEDENSKA SLIKE

Štev. 47.

V Ljubljani, v sredo 8. decembra 1915.

Leto II.

Beg mohamedancev in Bolgarov iz Macedonije pred srbsko vojsko, ki se umika prodirajoči bolgarski armadi. To prebivalstvo zapušča že tretjič svoje domove zaradi vojne.

W. G. Appleton :

Konec.

Roman.

Žrtev zarote.

In pripovedoval sem Garciji vse svoje boje z zarotniki, vse spletke in pasti, ki so jih skovali proti meni, Marceli, rajni teti in njemu, vse svoje muke, skrbi in zmage nad kletimi zločinci, ki bi me skoro spravili ob glavo. Bil je pretresen in globoko ginjen. Ko pa sem umolknil, je začela pripovedovati Marcela o moji velikodušnosti, plemeniti skrbnosti in ljubeznivosti, o značajni moji vztrajnosti in pogumnosti, s katero sem ključoval vsem nevarnostim, spletkam, grožnjam in naskokom. Ta moj angel je silno pretiraval ter me poveličeval, kakor bi bil največji junak in najplemenitejši mož cele Britanije. No, da, pretiravala je, kakor more pretiravati le srečno zaljubljena mlada ženka, ki se zaveda, da je oboževana od svojega moža. Garcia pa se je mogel iz njenega pripovedovanja prepričati vsaj o tem, da me Marcela nepopisno ljubi in da sem je jaz vsaj nekoliko vreden.

Garcia jo je nemo objel in opetovano poljubil; potem pa se je nagnil k meni, mi krepko stisnil obe roki in brez besed sklonil glavo; v naročje sta mu padli dve debeli solzi. Ta prizor nas je vse globoko presunil; ženske so začele ihteti, moški smo gledali kakor skozi deževno mreno, in vse je že kazalo, da se izpremeni mahoma naša svatba v splošno jokanje. Naši živci niso ubogali več — doživljajev je bilo končno le preveč. Tedaj je rešil svatbo vesoljnega potopa v solzah energični Mortimer, ki je hitro vstal in govoril toli šaljivo, deloma ironično, deloma zmagoslavno napitnico, da je takoj pregnal grozeče oblačje s svatbenega obnebja, in izza solz polnih oblakov je hipoma posijalo solnce pristrčnega smeha ter je končno zagrmel grom zdravega vseobčnega krohota. Tako je postala pojedina nazadnje prav vesela in živahna.

Ko je napočil čas, da odrinemo na svatbeno potovanje, sem predlagal, da odhod že odložimo ter da se odpeljemo s kasnejšim vlakom. Toda Garcia ni hotel o tem ničesar slišati.

„Ne, ne, jaz se peljem z Vami v

Dolomiti: Monte Pavione na južnovzhodni tirolski meji, kjer se gode hudi boji s Talijani.

London, je dejal, — „ali, še bolje, gospodična Lucy in jaz se odpeljeva z Vami do Londona ter pustiva potem potovati nova parčka dalje, kamor sama hočeta Toda predno svatbo zaključimo, mi dovolite, da se kot nepovabljen gost, (Splošno ugovarjanje na desni in levi!) in kot vsiljena poročna priča vsaj nekoliko odkupim za čast in veselje, ki sem ju užival pravkar v tej ugledni hiši. Blagovolite sprejeti na današnji srečni dan mal spominek, ki sem ga v naglici kupil v Londonu, predno sem skočil na vlak!“ In Garcia je vstal in izročil sestri Heleni škatljico.

Ko jo je odprla, je presenečena veselo vzkriknila. V škatljici je bil prekrasen nakit dragocenih biserjev, kakoršnih naš skromni dom še ni videl.

In potem je segel v drug žep, potegnil iz njega debelo listnico in poiskal v njej listič. Prečital ga je, nemo pokimal

ter ga dal Marceli.

„To je moje poročno darilo, Marcela“, je dejal, vstal in odšel v ozadje.

Marcela je strmé zrla v listek, potem pa vzkliknila:

„O papa, ti mi daješ šek za 100.000 funtov?!“

Garcia se je široko nasmejal ter se okrenil. „Ali je morda premalo? No, za enkrat bosta imela dovolj; kasneje dobita še kaj!“

Četrte ure kasneje smo zasedli kočije ter se veseli, a vendar zamišljeni odpeljali na kolodvor. Jaz sem skoraj ves čas mislil, kako sem se še nedavno vozil na državne stroške v zelenem vozu kot morilec v jetnišnico; le kadar me je prijela Marcela za roko in mi jo pristrčno stisnila, sem se zavedel, da sem presrečen mož ameriške milijonarke. Kako čudno je to naše življenje in kako smešna, zlobna je igra, s katero nas meče usoda tja in sem, enega na morišče, drugega v naročje angelu!

Na kolodvoru Waterloo sta se Garcia in Lucy poslovila, in nato smo se vozili novoporočenci sami dalje. Mortimer in Helena sta izstopila kmalu ter krenila drugam; midva pa sva hotela preživeti svoje medene tedne v Bornemouthu — sama, nemotena, čisto popolnoma le svoja.

* * *

A zdaj je že čas, da končam. Dovolj dolgo sem vas mučil z romanom svojega zakona. Treba le še, da povem, kaj se je zgodilo s člani zarote in z nekaterimi drugimi osebami, ki so imele važne zasluge pri gradnji mojega življenskega romana.

Nadzornik Beale je podatke Garcijevega pisma temeljito porabil in je dal neko noč voditelje anarhistov zgrabiti, baš ko so bili zbrani pri grofici Katinski. Lopovi pa so bili oboroženi in so se tropi policijstov, ki so poslopje obkolili in naskočili, obupno uprli. Marki de Hauteville je bil v tej borbi ustreljen, druge so zaprli. Po dolgotrajni preiskavi in zaslišanju mnogoštevilnih prič so anarhiste iz tujih držav poslali v obsodbo dotičnim domačim sodiščem. Uspeh mi ni znan. Bertholdija, ki je imel na vesti več zločinov ter je bil morilec brez vesti, so obesili na dvorišču

Dolomiti: Pogled na Hochspitz na južnovzhodni tirolski meji, kjer so ljuhi boji s Talijani.

jetnišnice v Wandsworthu, prav tam, kjer sem prestal najstrašnejši teden svojega življenja. Hefziba, služkinja moje rajne tete, in baronica Eissenova sta prišli zaradi zastrupljenja moje tete pred sodišče. Zopet sem moral pripovedovati vse svoje doživljanje in sem kot priča igral važno ulogo. Tudi Henry Tibbs, bistrourni deček, je nastopil in izpovedal jasno in pogumno. Baronico so obsodili na smrt ter jo zaprli v dosmrtno ječo, kjer je kmalu umrla; Hefziba, ki je med preiskavo zblaznela, je prišla v blaznico, kjer je še danes.

Gregory in Lucy sta srečno poročena, — gospod Garcia je dal Lucyji lepo doto. Gregory je položil svoj zdravniški izpit ter je v Richmondu prevzel mojo prakso. Marcela, jaz in najin triletni sinček smo poslednje božične praznike preživeli pri njima v naši prejšnji hišici ter smo bili jako srečni.

Nadzornik Beale je stopil v pokoj, ker si je s svojimi mučnim, opasnim delom prisluzil dovolj, da more živeti poslej v miru. Večkrat se snideva ter se razgovarjava o dneh, ki sva jih preživljala v razburjenju, skrbeh in strahu skupaj. Beale in Barton sta naša hišna prijatelja, s katerima tudi Mortimer najraši piketira. V družbi teh treh mož se je porodila že marsikatera plemenita ideja, ki jo Marcela in jaz potem z največjo unemo izvršujeva. Ogromno imetje, ki ga je nama vrgel dobri papa Garcia v naročje, izkoriščava tudi v blagor človeštva. Marcela podpira prav izdatno razna otroška zavetišča, sirotišnice, ubožne bolnike in sem srečen, kjer morem reševati in pomagati. Nadarjenega dečka Tibbsa sem spravil v veliko trgovino, da postane sčasoma dober trgovec. Marljiv je, pošten in bistrourn, zato ga nikdar ne pozabim.

Večji del leta prebija v z Marcelo na deželi v najini novi, veliki in lepi vili s krasnim parkom in ribnikom. Tam se počutiva najbolje, ker vidiva, kako dobro se razvija na svežem zraku in pod gorkim solncem najin krepki sinček. Vsako poletje prihaja k nama za par mesecev na oddih papa Garcia, ki živi sicer stalno v Ameriki, kjer mu uspevajo posli izvrstno in zelo uspešno. Prijatelj Mortimer ima danes veliko in izborno klijentelo in s He-

Dolomiti: Dolina Gaderska s Carvaro na južnovzhodnji tirolski meji, kjer se trudijo Lahi vdreti v Tirolsko,

leno živita srečno kakor v raju. Prav sedaj sta tudi pri nas na počitnicah. Na vrtu dirjata moj sinček in Mortimerjeva hčerka, dirjata, kričita, se smejeta in se imenitno zabavata, ker se lovita po travi okoli drevja z gospodom Garcijem. V borbi z življenjem in s sovražniki otrdeli mož postane sam dete, kadar je v družbi naših dveh otrok.

A zdajle me je poklical neki drug, nad vse ljub glas. Moja ženka se je sklonila k meni in gleda sedajle na papir, kamor pišem svojo zgodbo.

„Ali še vedno nisi gotov s popisom strašnih dni, ko ste me našli nezavestno v snegu ter sem bila brez spomina?“ me vprašuje.

„Dà, dà, pravkar zaključujem to veselo povest, ki mi je prinesla le srečo in blaženstvo,“ ji odgovarjam. „In da vidiš, da sklepam s preteklostjo ter hočem živeti

vbodoče le še Tebi, srček, in najinemu zlatemu sinčku, napravim sedajle — piko.“

Fridtjof Nansen:

Kolonizacija in razvoj Sibirije.

(Odlomki iz XIII. pogl. najnovejše Nansenove knjige „Sibirija, dežela bodočnosti.“)

Neki ruki pisatelj, ki je pisal o Sibiriji in o njeni veliki bodočnosti in njenih naravnih bogastvih, je dejal, da žalostna zgodovina te dežele potrjuje naziranje inozemskih raziskovalcev glede Rusije: Rusija pač zna nove dežele osvojiti, ne zna jih pa kolonizirati; Rusi nimajo daru za vztrajno, trdno in smotreno kulturno delo.

Ta trditev morda ni čisto resnična; da pa ima Rusija čudno sposobnost raztezovati se, je treba priznati. Njegova prostorninska rast od ustanovitve ruskega carstva v Moskvi okoli l. 1500 do danes nima, izvzemši britsko državo, v svetovni zgodovini nobene primere. V tej dobi je ruska država narasla poprečno vsak dan za 142 in vsako leto za 52.000 km², torej vsakih šest let za ozemlje, kakršna je Norvegija, dokler ni dosegla sedanje veličine 22,600.000 km².

Toda z rastjo prebivalstva je šlo v osvojenih provincah doslej le počasi. V 300 letih, kar ima Rusija Sibirijo, so se do konca minolega stoletja (do l. 1896.) iz Rusije vsega skupaj priselili morda 3 milijoni ljudi. Mala Norvegija pa je v 25 letih (1886 — 1910) odposlala 366.670 izseljencev večinoma v Ameriko; navedeno število je torej za silno Rusijo zelo majhno. V Sibiriji in vzhodnje azijskih provincah je danes okoli 11 milijonov prebivalcev. Z drudimi besedami, neizmerna Sibirija ima le za okoli 3 milijone ljudi več, kakor redkonaseljeni škandinavski polotok, čeprav je velik del južne Sibirije mnogo ugodnejši za življenje kakor večina Škandinavije.

Vzrok počasnega razvoja velikih in bogatih dežel v Aziji je deloma, da je imela do zadnjega časa ruska vlada malo smisla za to, da mora tem deželam pomagati in jih kolonizirati; nasprotno, gledala je v Sibiriji konkurenta, ki mu niso hoteli koristiti, nego so ga hoteli le izkoristiti ta-

Dolomiti: Kirchlein v južnovzhodnji tirolski dolini Ampeza ob Cortini, v ozadju Tofana — prizorišče vojne.

kega, kakršen je. K temu naziranju pa se je pridružilo še marsikaj. Najvažneje je, da je bila Sibirija zločinska kolonija, kamor je vlada pošiljala vse nemirne in neprijetne elemente, ki so ji prišli na Ruskem v pest. Sibirija je postala zato razupita dežela, kamor ljudje prostovoljno niso marali iti. Pred zgradnjo železnic pa so bile seveda tudi velike razdalje v onih neizmernih krajih velika zapreka za naseljevanje. Izseljencem se je med dolgim potovanjem na le iztežka za vozove uporabnih poljskih cestah godilo neverjetno slabo, in resnično upravljanje, ki bi razvoj dežele mogla pospeševati, je bilo tam iz Petrograda do semkaj skoraj nemogoče. Do vlade Aleksandra II. (1861) pa je oviralo izseljevanje tudi vladajoče tlačanstvo, ker ruski kmetje zemlje svojih očetov sploh niso smeli zapustiti.

Čudno je, da je puščala Rusija vsako leto velike množine izseljencev preko morja v Ameriko, medtem ko so ležale v Sibiriji velike planjave dobre zemlje neobdelane.

V zadnji dobi, zlasti po vojni z Japonsko l. 1904. in 1905., pa so se nazori glede Sibirije in njenega razvoja na Ruskem popolnoma izpremenili. Zdaj spoznavajo, koliko in kaj so ondi zamudili in kako ogromno važno je bodoče kultiviranje te dežele. Vladna odredba, da se vbodoče tjakaj ne smejo izganjati nikakšni zločinci več, je bila za Sibirijo velik korak k bolj-šim časom, in v zadnjih časih, zlasti po japonski vojni, se je ruska vlada zelo potrudila, da bi naseljevanje azijskih pokrajin dvignila. Obseg začete delovanja naj pokažejo vsote, ki jih je izdala ruska vlada tekom let v ta namen: pred l. 1896. se je porabilo za to naseljevanje na leto le po 1 milijon rubljev ali še manj; ta znesek se je v letih 1896—1905 dvignil na 2.900.000 rubljev na leto, l. 1906. je bilo že 5 milijonov, 1907 že 13 $\frac{1}{2}$ milijonov, leta 1908 celo 19 milijonov in 1909. leta 22 $\frac{1}{2}$ milijonov rubljev. (Rubelj je 2.60 K) Potem je rasla vsota enakomerno, tako da se je l. 1913. dovolilo za l. 1914. že nad 30 milijonov rubljev (je 67.5 milijonov kron.) Skratka, v kratki dobi od 1905 do danes se je znesek že več kot podeseteril.

Priseljevanje iz Rusije v Sibirijo je v zadnjem času naraščalo enako. Pred l. 1896. se je v 300 letih priselilo le okoli

Monte Cristallo (3199 m) s Cortino d Ampezzo na južnovzhodnji tirolski meji, kjer so besni boji.

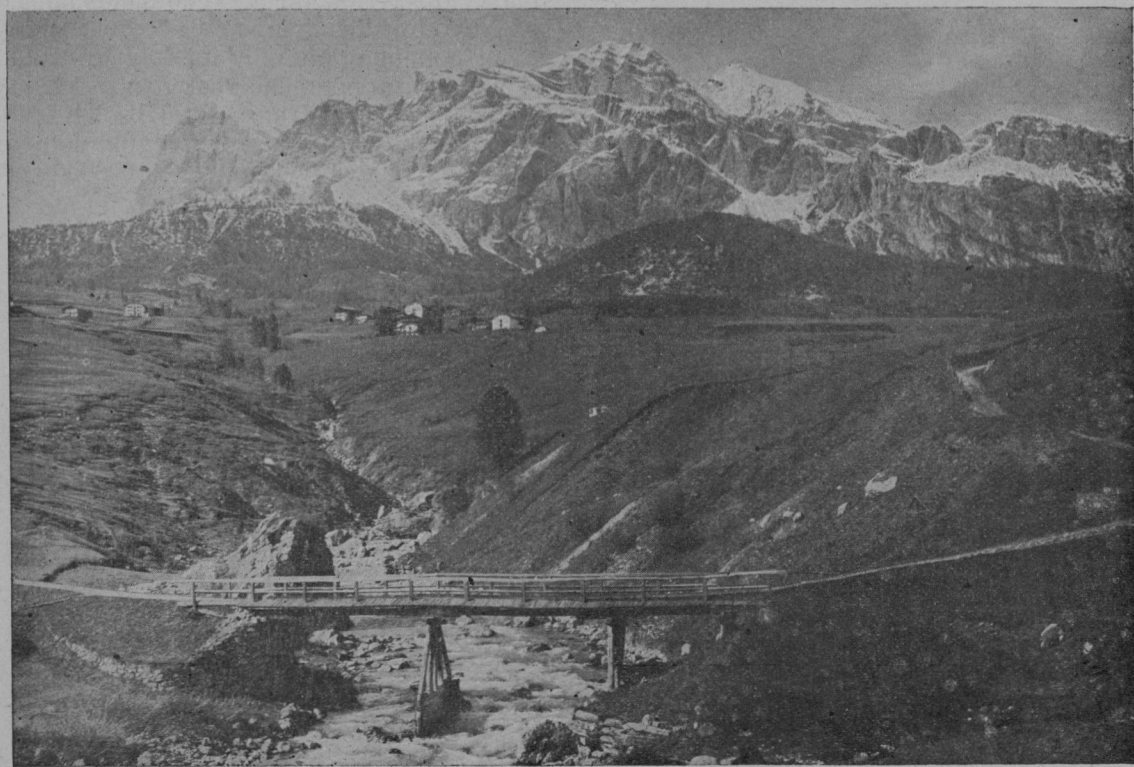
3 milijone ljudi iz Rusije; od l. 1896.—1905. se jih je vselilo 1.370.000, od l. 1905.—1913. pa vsaj 3 milj. oseb. V gubernijah Tomsk in Jenisejsk se je število prebivalstva v času 1902—1912 podvojilo. Z ameriško naglico so nastala ondi nova mesta. Areal obdelanega zemljišča se je marsikje podvojil in potrojil, in množina novih produktov, ki so prihajali na trg, je postala tako velika, da dosedanja pot za odpravljanje v promet ne zadošča več. Kraji v bližini Sibirske železnice so že zasedeni, in vsako leto morajo priseljenci oditi dalje in dalje stran od železniške proge v odlegle kraje, v tajgo in v deloma puščavi podobne južne krajine Kirgiške stepe. Poljedelsko ministrstvo je začelo zdaj v izdatnejši meri graditi ceste, kopati vodnjake, zidati bolnišnice, pošte, šole, cerkve i.t.d. ter začeto kulturno delo v naseljeniških krajih energično nadaljevati. Nameravana železniška mreža se mora čim hitreje iz-

vršiti zlasti glavna proga skozi Kirgiško stepe.

Sibirija je zelo bogat kraj, in njen razvoj se bo gotovo izplačal. Rudnin ima izredno mnogo. Zlasti znano je zlato ki ga v srednji in vzhodni Sibiriji pridobivajo v velikih množinah. Sibirija pa ima tudi druge rudninske zaklade, (baker, srebro in svinec ter posebno železo) a doslej jih še malo izrabljajo. K temu se družijo drugi kamni in druge dragocene rude, mineralni vrelci i. dr. Premoga so našli na mnogih krajih in deloma zelo dobre vrste; le v vzhodni obmorski provinci in na Sahalinu je premoga toliko, da bi zadoščal za vso ladjeplovbo po Tihem oceanu. Toda pridobivanje je še v povojih. Na Sahalinu so močni petrolejski vrelci, ki bi bajno zadoščali za vso Sibirijo in tudi za Avstralijo. Sibirija ima neizmerne gozde, in da imajo v resnici veliko vrednost, je samo ob sebi razumljivo. Sedaj se ti gozdovi izrabljajo malo, ker ni še prometnih zvez; zato so gozdovi ponekje danes še brez koristi. Toda v vzhodni Sibiriji blizu Tihega oceana je mnogo okrajev, kjer se da gozdove še ugodno izkoriščati. Da dovoljujejo velike sibirske reke bogato ribolovstvo in tudi to se da še bolj razviti.

Največje bogastvo Sibirije pa leži v njenih nepregledno razsežnih planjavah dobre, deloma zelo plodovite zemlje, ki je danes večinoma še ne izkoriščena ali pa le slabo obdelovana. Pravo zlato Sibirije je njena črna prst.

Vlada pospešuje naseljevanje Sibirije z brezobrestnimi posojili v zneskih 250—400 rubljev. Tekom prvih petih let ni ničesar plačati, potem pa se vrača v obrokih tekom 10 let. V slabejših krajih pa se druga polovica posojila podarja. Naseljenci so v prvih petih letih oproščeni vsakega davka in doklade. V naslednjih petih letih plačujejo le polovico davka in šele po preteku 10 let plačujejo davke kakor drugi. Občinske doklade pa morajo plačevati takoj. Naseljenci, stari nad 18 let, so za prva tri leta vojaščine prosti. Zemljišče dobe seveda brezplačno v last. — Gospodarski položaj naseljencev v Sibiriji je izdatno boljši kakor položaj kmetov na Ruskem. Njihova posest je devetkrat večja kakor svet, ki so ga pustili doma. Žita se

Dolina Ampezza s Tofano na južnovzhodnji tirolski meji, kjer izkušajo Lahi vdreti.

prideljuje že danes ogromno.

Da kolonije niso državam vedno koristne, ker jim odvzemajo dobre včasih najboljše moči, je gotovo. Toda za Sibirijo in Rusijo to ne velja. Prvič je rusko prebivalstvo neprimerno mnogo večje, kakor n. pr. angleško, in drugič je dvomiti, da bi bili dosedanja izseljenci v Sibirijo res baš najboljše moči. K temu prihaja morda še najvažnejše dejstvo, da večjega dela Sibirije ni smatrati za novo deželo, nego le za vzhodnje podaljšanje in razširjenje prave Rusije; Sibirija ni nikakšna kolonija, pač pa povečana domovina, ki more v svoje brezkončne planjave sprejeti še mnogo milijonov slovanskih narodov.

Kosovo polje.

Kosovo polje! V srbski narodni pesmi se o nobenem kraju ne poje toliko kot o njem. Stoletja so se dogajale na njem žaligre, in danes je Kosovo polje zopet v središču javnega splošnega zanimanja. Zopet so se povrnili časi carja Lazarja.

Kosovo polje leži na obeh straneh reke Sitnice, ki teče od juga v zahodno Moravo; na tej ravnini izvirajo Bijeli Drin, mnogo omenjani Vardar in nič manje znana Morava — same Srbom ljubljene reke. Okoli in okoli ga obdajajo težko pristopne in gozdnate gore kakor Sara planina, po kateri je junačeval kraljevič Marko, Kopaonik in Albanske gore. Dolgo je okoli 50 km ter 5—20 km široko; nadaljuje se to polje še v sosedno dolino Metoje. Najvažnejši klanec na Kosovo je Kačanički klanec. Zelo je plodno, saj je bilo napajano stoletja s krvjo ljudi in konj, padlih v strašnih bojih. Kosovo je središče kulturnega življenja, saj je za srbsko trgovino in promet v srednji Srbiji prav tako važno kakor sta važna Beligrad in Donava za severno Srbijo. Železnica iz Skoplja vodi v Mitrovico, ki je najvažnejše mesto na Kosovem; toda mesto Priština je središče trgovine. Po široki dolini reke Ibar vodi cesta v Kraljevo na vzhodnji Moravi, a na zahod vodi cesta preko Prizrena v Albanijo. Važni mesti sta še Peč in Djakovo, znani po raznih bitkah.

Kosovo polje je pokrajina velikega zgodovinskega pomena. Na Kosovem

Magistratni trg z magistratno palačo v Tarnopolu, kjer je bil koncem oktobra t. l. ruski car s carjevičem pri ruski armadi.

so se sešli knezi Bosne, Bolgarske in Srbije pod vodstvom srbskega cara Lazarja v grozni bitki s Turki na Vidov dan, 15. junija l. 1389. V tej bitki so bili Srbi poraženi in popolnoma uničeni, saj jih je izdal ljubosumni srbski knez in zet Lazarjev, Vuk Branković, ker je odvedel z bojišča 12.000 Srbov. V strašni borbi je padlo devet bratov Jugovičev, sami junaki, car Lazar in drugi srbski veljaki. Lazarjev drugi zet, knez Miloš Obilić pa se je priplazil v šotor sultana Murada I. in ga zabodel. Seveda so nato Turki Obilića razсекali.

Sele po zadnji vojni s Turki so dobili Srbi zopet nazaj svoje Kosovo polje, kjer se vrši iznova odločilna borba. Avstro-ogrške čete so zavzele Mitrovico, a nemške Prištino.

Mitrovica je mesto s 40.000 prebivalci; leži na ustju Sitnice v Ibar ter je strateško važna točka. Mimo teče železnica. Priština je nekdanja prestolnica srbskih vla-

darjev, ima 25.000 prebivalcev. Tu so pali 1. januarja 1690 v boju s Turki Karel Filip Hanoverjanski in Karel Edvard Falaški z drugovi. V bližini je znameniti samostan Grašanica.

S tega polja so vrgle te dni čete zmagovitih Avstrijcev, Nemcev in Bolgarov zadnje srbske voje ter bo mesec november 1915. leta za srbsko zgodovino enakega pomena, kakor Vidov dan l. 1389.

Vojaške lastnosti naših sovražnikov.

Sovražnika psovati ne pomaga nič; treba ga je poznati, ceniti njegove vrline, a ga dejansko premagati.

Nekemu vojnemu poročevalcu je izjavil general Borojević; „Če se presojava dela Italijanov, se ne sme prezreti, da razpolagamo z izkušnjami 15 mesečne intenzivne vojske. Cadorna se je začel pa šele učiti. Cadorna se je zdaj že veliko naučil. Lahki so se začetkom ognja nekoliko bali. Vojska jim je bila nekaj novega, naše čete so pa tvorili v vojski izkušeni veterani. Laški vojaki so se hitro poboljšali. Priznati se mora pošteno, da zdaj hrabro naskakujejo. Vsak narod ima svoj temperament, ki se kaže tudi na bojišču. Nemece odlikuje z zavestjo dolžnosti in z ljubeznijo nasproti domovini, odločen je, vztrajen, ne pozna strahu, miren in hladnokrven. Te lastnosti so mu prirojene in se mu v šoli od prvega dne dalje vtiskavajo. Rus, če ga častniki dobro vodijo in če jim zaupa, kaže vse najboljše vojaške lastnosti Slovanov. Prodira zelo počasi, a z veliko vztrajnostjo, dokler ne pade. Srb se vjakuje do nezavesti in je občudovanja vreden borilec, agresivnejši, divjejši, odločnejši, kakor Rus, ki ga presega po iniciativi in samozavesti. Tudi Italijan, tipični zastopnik razburjivega latinskega temperamenta, napada kakor veter; a če se izjalovi napad, se umakne še hitreje, kakor je prišel. Italijan dozda še ni pokazal tiste vztrajnosti, tiste zagrizenosti z nohti in zobmi, ki jo pokaže Rus večkrat, Srb pa vselej. Veliko seveda je odvisno od častnikov. Lahko se trdi, da prispeva k bojni

Z ruskopolskega bojišča: Pogled na mesto Luck v Voliniji, za katero so se nedavno vršili ljuti boji.

vrednosti čete poveljnik in častniki morebiti 80 odstotkov. Videl sem čete, ki so veljale za ničvredne, a junaško so se izkazale, ko so dobile nove častnike. Prigovarjaj četam in jih navdušuj, da se ti počrni obraz, obetaj jim, da pridejo v Valhalo, a ničesar ne opraviš, če čete nimajo pravih častnikov, ki poznajo svoje ljudi in ki jim tudi ljudje zaupajo. Razlikujejo se pa tudi čete same v eni in isti armadi. So čete, ki najboljše postopajo le s polnim želodcem, ki so najboljše volje in navztrajnejše, dokler morejo veliko in dobro jesti. Druge čete imajo zopet drugačne lastnosti. Kakor se zde te lastnosti malenkostne, so pa le mnogokrat zelo važne. Častniki morajo zato natančno poznati svoje ljudi, zanimati se morajo zanje osebno, osebna hrabrost, izkušnje, znanje in vodilne lastnosti častnikov šele izpopolnijo čete. Kar pomenja hrbet telesa, to pomenja čast. Zbor armadi. Če je ranjen hrbet, sledi lahko oslabele, možgani pošiljajo še vedno svoja povelja, a udi jih ne morejo več ali jih pa le deloma izvedejo. Ravno tako se godi armadi, če je častniški zbor slab ali pa pomanjkljiv.

O sedanjih dogodkih je izjavil general: O izgubah Italijanov seveda ne morem podati natančnih podatkov, a po raznih informacijskih virih cenim, da so izgubili Italijani v prvih treh bitkah približno 300.000 mož. Njih izgube so na gotovih mestih naravnost strašne. Pred našimi strelskimi jarki leži na tisoče nepokopanih mrličev. Samoobsebi umljivo je da so naše izgube neprimerno nižje. Naši ljudje stoje namreč v jarkih, ki jih sovražnik ne vidi. Njih puške in strojnice kose Lahe, ki naskakujejo na strmini. Veliko nižino onstran Soče smo spočetka prepustili Lahom in nismo poizkušali, da jo zopet vzamemo. Kjer smo zavzeli prvotno postojanke, tam še stojimo in ostanemo, če bo le to v naši moči.

Vojna bolezen.

Vojna prinaša razne bolezni in epidemije: kolero, tifus, koze, jetiko, blaznost i. dr. Vobče moremo reči, da so zdravstvene razmere v naši državi vzlic vojni prav ugodne, ker so zdravniške oblasti jako skrbne. Gotovo je, da so zaradi vojne draginje zlasti ubožci, berači, zelo prizadeti ter da umrje zaradi nezadostne in slabe hrane tekom vojne marsikdo, ki bi v mirni dobi živel še par let. Tudi umrljivost otrok zaradi slabe prehrane mater in zaradi pomankanja mleka je med vojno večja. Človek mora jesti različno hrano, sicer omaga.

Zdaj so razkrili novo vojno bolezen. Štabni zdravnik dr. Strauss, ki deluje v

K viteškim borbam Trenkovega hrvaškega polka proti Talijanom: Grob slavnega hrvaškega junaka polkovnika barona Franca Trenka v Brnu.

zasedenih ruskopoljskih krajih, poroča v „Wien. Klin. Wochenschrift“ o lakotni bolezni, ki jo je našel med tamošnjim prebivalstvom: Bolezen se javlja v popolni oslavitvi telesa. Noge so močno otekle, ravnotako zgornji del telesa; izlivi v prsno in trebušno duplino spominjajo na ledvično vodenico. Ako so bolniki prepuščeni sami sebi, umrjejo; ob pravilni prehrani pa otok polagoma izginja, ljudje se popravijo in ozdravijo. Vsi dotični bolniki so pripadali socialno in higienično najnižje stoječim slojem, ki so se cele mesece preživljali s samim krompirjem. Beljakovin je bilo v njihovi hrani absolutno premalo. Brez beljakovin nikakor ni mogoče živeti; najmanjša mera beljakovin se ne da nadomestiti z maščobo ali ogljikovimi hidrati. Krompir pa vsebuje premalo dušikovih snovi; enostranska krompirjeva hrana je zato čisto neprimerna.

Zato ljudje morajo jesti poleg krompirja tudi sočivje, kruh, jajca in meso. Vlada se bori proti draginji predvsem iz ozira na reveže, ki bi ob samem krompirju vsi zapadli novi — lakotni bolezni.

Boj za Srbijo končan.

Velike operacije zoper srbsko armado, katere ostanki so zbežali v albansko gorovje, so končane. Saj je dosežen glavni in prvi namen velike ofenzive zoper Srbijo, dobiti svobodno zvezo z Bolgarijo in Turčijo. Tako poroča glavni veliki stan na Nemškem.

Srbi torej niso sprejeli na Kosovem polju odločilne bitke. Kako tudi neki? Mogoče je kolikor toliko resnično ogrsko poročilo, da je jedro srbske armade nedo-

taknjeno in da so bile zadnje čete, ki so branile srbsko umikanje, čete tretjega poziva. Jasno je pa, da ob takem hitrem in popolnoma po načrtu se vršecem prodiranju avstro-ogerskih, nemških in bolgarskih armad niso zadostovale slabše srbske čete, ker so bili Srbi ponovno v nevarnosti, da bodo obkoljeni. Zlasti proti Bolgari so morali Srbi postaviti veliko svojih najboljših čet, da jim preko Kačanika niso prišli na Kosovo polje za hrbet. Srbi so izgubili več kakor stotisoč mož, to je skoraj polovico srbske vojske, na ujetnikih, ne vstevši izgub v bojih in tistih, ki so zapustili zastave.

Vrhtega so izgubili skoro vso težko artiljerijo. Boj brez močne artiljerije je pa že odločen, predno se začne. V celem so izgubili Srbi kakih 540 topov.

Srbi so se torej umaknili na albanska in črnogorska tla. Naše poročilo pravi, da naša ofenziva proti severni in severnovzhodni Črnigori napreduje. C. in kr. čete so prodrle preko sedla Metalka in južno od Priboja, Bolgari pa zasledujejo umikajoče se Srbe preko Prizrena, ki so ga zavzeli 28. novembra. Črnogorska armada v Sandžaku se je umaknila proti Plevlju in Bjelopolju.

Razveseljivo iz srbske vojne je poročilo, da kljub hudim bojem avstro-ogrske čete, niso imele velikih izgub. Nalezljive bolezni, ki so prej v Srbiji razsajale, se niso dotaknile naših čet.

Vrhovno vodstvo na srbskem bojišču ima nemški generalni feldmaršal Mackensen. Ofenzivo so začele avstro-ogrske čete pod generalom pl. Kövess, ojačene z nemškimi četami, proti Drini in Savi in nemške čete pod vodstvom generala von Gallwitz proti Donavi pri Smederovu in Ram-Bazias dne 6. oktobra.

Bolgari so začeli svojo ofenzivo pod vodstvom generala Bojadjeva dne 14. okt. proti črti Negotin—Pirod in z armado generala Todorova proti črti Skoplje—Veleš.

Zavezniki so imeli velike zapreke, slabe ceste, globoko zasneženo gorovje, težava s premikanjem trenja in pomanjkanje stanovanj. Kljub temu so v razmehroma kratkem času premagali vse težave in odpor v vojni izkušenega, trdovratno in vrlo bojujočega se sovražnika popolnoma zlomili.

Steckenpferd-lilijinomlečno milo

prej ko slej neutrno za racionalno oskrbo polti in lepote Priznanostna pisma. Po 1 K povesod.

Gospodinjstvo.

Razpokana jajca, ki bi mogla pri huhanju izteči, zavij v svilnat papir ter jih potem deni v

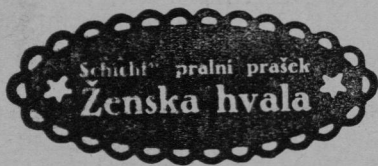
Schicht-Perilo — Bojno-Perilo

Cenejši in najboljši način pranja:

Zamoči perilo nekoliko ur ali preko noči s pralnim praškom „Ženska hvala“. Peri tedaj dalje kakor navadno. Samo malo mila — najboljša Schichtovo milo znamka „Jelen“ — je še potrebno, da se dobi najlepše perilo.

Prihrani delo, čas, denar in milo.

Ominol je najboljša sredstvo za čiščenje rok, v kuhinji in v hiši.

Dobiva se povesod!

vrelo vodo. Tanki papir se tedaj prilepi k jajcu in zamaši razpokana mesta.

Mlečni med. Surovo maslo postaja vedno dražje, mezo pa je po mestih tudi težko napravljati, ker je sadje silno drago. Dober priboljšek k vojnemu kruhu je „mlečni med“ ki ga napravi takole: Kuhaj liter mleka s pol kilograma sladkorja tako dolgo, da se zgosti in zarumeni kakor med; pri tem pridno mešaj. Ta med se mora kuhati nad eno uro. Ako prideneš še nekoliko vanilijevega sladkorja, je „med“ resnično prav dober.

(Nervozni glavobol.) Neuralgije obraza, nervozni zobobol in druge radi prenapetosti živcev povzročane bolečine preženemo s Fellerjevim živcem ojačujočim bolečine olajšujočim rastlinskim-escenc-fluidom z znamko „Elsa Fluid“. 12 steklenic pošlje poštine prosto za 6 K lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsatrg št. 280. (Hrvatsko) Za glavobol se priporoča rabiti poleg Fellerjevega „Elsa Fluida“ tudi Fellerjev rožič za migreno (cena 1 K če se pošlje poleg fluida). Istočasno lahko naročite tudi Fellerjeve lahke odvajalne rabarbarjeve kroglice z znamko „Elsa-Pillen“. 6 škatlic poštine prosto 4.40 K. Elsa-preparati so res dobri. (v)

Še vedno se govori, da je za nakup varnih in priporočljivih srečk z zajamčenimi dobitki (do 630.000 kron) sedaj že radi tega najugodnejši čas, ker dobi vsak naročnik v srečnem slučaju 4000 frankov popolnoma zastoj. — Opozarjamo na današnji zadavni oglas „Srečkovnega zastopstva“ v Ljubljani.

Zlato in srebro obdrži tudi med vojsko in po vojski svojo vrednost. Varno je toraj naložen denar, če si kupite zlato ali srebrno uro, verižico, prstan i. dr. Bogato izbiro po nizki ceni ima tvrdka H. Suttner v Ljubljani št. 5, Mestni trg, ki pošlje bogato ilustrovan cenik vsakomur zastoj in poštine prosto. Naročite si ga z dopisnico takoj.

Za božič

priporočamo sledeče knjige:

Rado Murnik: „Lovske bajke in povesti“. Vezano 2.50 K.

Milan Pugelj: „Mimo ciljev“. Vezano 2.50 K.

Cvetko Golar: „Kmečke povesti“. Vezano 2.50 K.

Razpošilja upravništvo lista
„TEDENSKE SLIKE“ v Ljubljani

Pošiljajte vojakom časopise,
s tem jim napravite veliko veselje,

Poročnik Fr. M. vojna pošta 32, ki je že 15. mesec gori nekje v Galiciji, piše: **Tedenske Slike** dobivam redno ter se jih vedno zelo razveselim, ker vidim v njih kos domovine. ...

Po vsaki fotografiji
napravimo
umetniško dovršene

POVEČANE SLIKE

v vsaki velikosti.

Povečane slike 42×53 cm stanejo samo 20 K.

Naročila sprejema upravništvo
Tedenskih Slik v Ljubljani.

Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ulica števil. 3.

Največja slovenska hranilnica!

Denarnega prometa koncem leta 1913 . K 700,000.000.—

Vlog. „ 43,500.000.—

Rezervnega zaklada „ 1,330.000.—

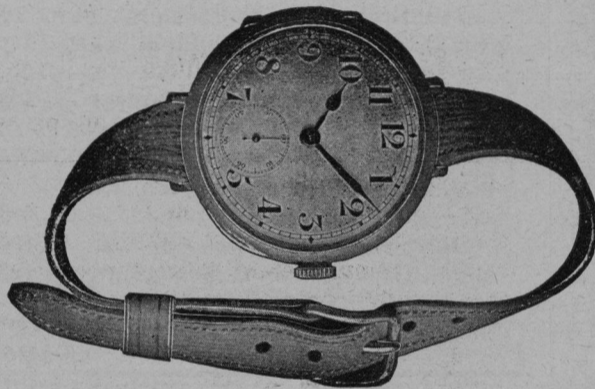
Sprejema vloge vsak dan in jih obrestuje po

4 1/2 %

brez odbitka. Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod
kontrolno c. kr. deželne vlade. 463

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

! Lepa božična darila !

NOVOST! Zavarovalna mrežica, katera je pripravna na vsako uro za na roko brez vsakega predeleovanja, po nizki ceni à K 1.50 kom.

Lepe zelo trpežne
! vojne ure!

Nadalje priporočam novo patriotično prilogo s koledarjem za leto 1916, katera se pošilja prezplačno in poštine prosto.

Za obilni obisk najvljudneje
vabim

Ljubljana **F. ČUDEN,** Prešernova ulica št. 1 Ljubljana

delničar švicarskih tovarn „Union“ ur.

C. kr. avstrijska razredna loterija.

Pri naši poslovnici kupljene srečke so zadele:

K 300.000 glavni dobitok

št. 10.202, izžreban dne 16. oktobra 1915., IV. lot.
K 30.000 št. 68.435,
„ 10.000 št. 130.169, 7.788,
„ 5.000 št. 68.425.

mного dobitkov po K 2000, 1000, 400
in veliko število dobitkov po K 200.

Izplačali smo na dobitkih za K 911.280.—

Novе srečke za I. razred V. loterije,
katerega žrebanje je 14, in 16. decembra,

prodaja

Ljubljanska kreditna banka

v Ljubljani,

kot poslovnicа c. kr. avstrij. razredne loterije
in njene podružnice v Celju, Celovcu, Trstu in Splitu.

Igralni načrti in vsa pojasnila brezplačno.

1/8
K 5.—

Cena srečke:

1/4
K 10.—

1/2
K 20.—

Cena srečke:

1/1
K 40.—

Dobitki plačljivi takoj brez odbitka.

100 1 domače pijače

osvežujoče, slastne in žejo gaseče si lahko vsakdo sam napravi z majhnimi stroški. V zalogi so: ananas, jabolčnik, grenadinec, malinovec, muškati hrušev, poprovi metovec, pomarančev, prvenčev, višnjev, Neuspeh izključen. Ta domača pijača se lahko pije poleti hladna, pozimi tudi vroča namesto ruma ali žganja. Sestavine z natančnim navodilom stanejo K 4.50 franko po povzetju. Na pet takih porcij dam eno zastoj. Za ekonomije, tvornice, večja gospodarstva, delavnice itd., neprecenljive vrednosti, ker to delavca sveži in ne opijani in njegova delazmožnost nič ne trpi.

Jan. Grolich, Engel-Drogerie Brno 640, Moravsko.

SANATORIUM · EMONA
ZA · NOTRANJE · IN · KIRURGIČNE · BOLEZNI ·
PORODNIŠNICA.

LJUBLJANA · KOMENSKEGA · ULICA · 4
SEF · ZDRAVNIK · PRIMARJ · DR. FR. DERGANČ

A. & E. Skaberné

Ljubljana, Mestni trg 10
špecialna trgovina pletenin, trikotaž in perila
priporoča svojo veliko zalogo, kakor:

Športno in vojaško perilo in sicer: nogavice, gamaše, dokolenice, snežne kučme, rokavice, žilogrelce, sviterje, pletene srajce in spodnje hlače iz volne, velbdlje dlake in bambaža.

Perilo za dame in gospode iz šifona, cefirja, in flanele.

Perilo za dečke, dekllice in dojenčke. Gumijevi plašči, nahrbtniki i. t. d.

Na debelo in drobno.

KAISERJEVE PRSNE KARAMELE
Zdravniki priporočajo kot izborno sredstvo zoper kašelj s „3 smrekami“.

ki so se že nad 25 let najbolj obnesle. Milijoni jih rabijo zoper

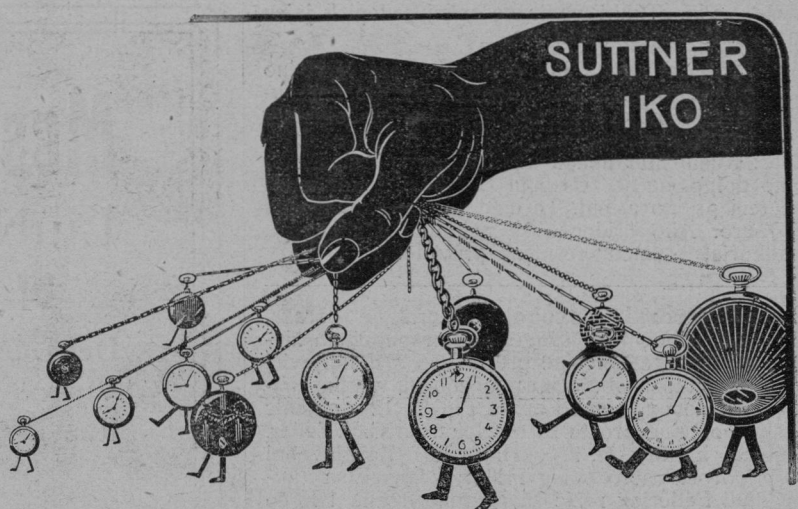
kašelj

kripavost, zasliženje, katere, bolni vrat, dušljivi kašelj, kakor tudi da se obvarujejo prehlajenja, torej so zelo dobrodošle vsakemu vojaku.

6100 notarsko poverjenih izpričeval zdravnikov in privatnikov jamči gotov uspeh. — Tek vzbujajoči fino okusni bonboni. Zavoj 20 in 40 v, skatlja 60 v se dobiva po vseh lekarnah in drožerijah.

Žlahtna jabolka

od 20 kg naprej po 30 do 60 vinarjev kg razpošilja A. OSET, posestnik, pošta Guštanj, Koroško. Razpošilja tudi suhe češplje.

Svetovna tvrdka Suttner ima

samo natančno idoče, zanesljive, trpežne ure, katere staremu dobremu imenu hiše čast delajo.

Št. 410. Nikelnasta Anker-Roskopf-ura	K 4.10	Št. 712. Nikelnasta IKO - ura, 15 kamnov	14.—
„ 705. Roskopf- ura, kolesje v kamnih	„ 5.90	„ 1450. Bela kovinasta verižica	„ 2.80
„ 719. Srebrna remontoar-ura	„ 7.80	„ 865. Bela kovinasta verižica, priprosta	„ 1.—
„ 600. Žepna ura z radijem, se po noči sveti	„ 8.40	„ 916. Srebrna verižica, masivna	„ 3.20
„ 449. Roskopf-ura, dvojni pokrov	„ 7.20	„ 422. Nikelnasta športna verižica	„ 1.75
„ 518. Ploščnata nikelnasta kavalijska ura	„ 7.50	„ 979. Srebrni obesek „česarjeva podoba“	„ 2.—
„ 803. Damska ura, jeklena ali nikelnasta	„ 7.90	„ 213. Srebrni prstan z kamnom	„ 1.40
„ 804. Srebrna damska ura	„ 9.50	„ 211. Srebrni prstan z kamnom	„ —.90
„ 1544. Usnjata zapestnica z uro	„ 10.50	„ 1063. Prstan, zlato na srebro	„ 2.70

Vsaka ura je najnatančneje preizkušena.

Razpošilja se po povzetju ali če se denar vnaprej pošlje.	Krasni cenik zastoj in poštnine prosto.	Neugajajoče se zamenja!
---	---	-----------------------------------

Lastna tovarna ur v Švici! — Lastna svetovna znamka „IKO“, najboljša preciz. ura.

H. Suttner samo v Ljubljani št. 5.

Nobene podružnice. Svetovna razpošiljalnica. Nobene podružnice.

Poravnajte naročnino!

Priporoča se umetna knjigoveznica **IVAN JAKOPIČ, LJUBLJANA.**

Mazilo za lase varstv. znamka Netopir napravi g. Ana Križaj v Šrodnji Siški št. 222 pri Ljubljani. Dobi se v Kolodvski ul. 200 ali pa v trafiki pri farni cerkvi. V 3 tednih zrastejo najlepše lase. Stekl. po 2 in 3 K. Pošilja se tudi po pošti. Izborno sredstvo za rast las. Za gotovost se jamči. Zadostuje steklenica. Spričevala na razpolago.

Zadružna tiskarna v Krškem
-:- izvršuje tiskovine lično in ceno. -:-

Ako naročite in to storite nenudoma,

- 1 srečko avstr. rdečega križa
- 1 srečko ogrskega rdečega križa
- 1 srečko budimpeštanske bazilike
- 1 dobitni list 3% zemlj. srečk iz leta 1880
- 1 dobitni list 4% ogrsk. hip srečk iz leta 1884
- 12 žrebanj vsako leto, glavni dobitek 630.000 kron

dobite igralno pravico do bobitkov ene turške srečke v znesku do 4000 frankov popolnoma zastoj! Pojasnila in igralni načrt pošilja brezplačno: **Srečkovno zastopstvo 3, Ljubljana.**

Naročnina za list „Tedenske Slike“; za Avstro-Ogersko: 1/4 leta K 2.50, 1/2 leta K 5.—, celo leto K 10.—; za Nemčijo: 1/4 leta K 3.50, 1/2 leta K 7.— celo leto K 14.—; za ostalo inozemstvo: celo leto fr. 16.80. Za Ameriko letno 3.25 dolarjev. Uredništvo in upravništvo Ljubljana, Franciščanska ulica št. 10, I. nadstropje.